

درس ششم

۱. عمده ی تحولات تاریخ جهان به ویژه اروپا در قرن ۱۹ م متأثر از چه وقایع ای بود؟ انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی بود.
۲. مهم ترین تحولات تاریخ جهان به ویژه اروپا در قرن ۱۹ م چه بود؟ ۱- تداوم و گسترش رقابت های استعماری ۲- رشد اندیشه ی ملی گرایی (ناسیونالیسم) ۳- ظهور قدرت های جدید.
۳. چرا در قرن ۱۹م. قدرت سیاسی نظامی دولت های اروپایی و به تبعه آن سیاست های استعماری آنان به طرز چشمگیری توسعه یافت؟ به دلیل وقوع انقلاب صنعتی و ساخت سلاح های آتشین مانند تفنگ، توپ و کشتی های جنگی.
۴. کدام کشورهای اروپایی در قرن ۱۹م. به رقابت استعماری با یکدیگر پرداختند؟ انگلستان، فرانسه و روسیه.

۵. دولت روسیه در قرن ۱۹م. با چه هدفی و کدام یک از همسایگان خود را مورد حمله قرار داد؟ ارتش روسیه با هدف رسیدن به دریاهای گرم و ابراه های مهم، بارها به قلمرو امپراتوری عثمانی در شبه جزیره ی بالکان و حوزه ی دریای سیاه و نیز سرزمین های ایرانی در دو سوی دریای مازندران (خزر) یورش آورد و مناطق وسیعی را تسخیر و تصرف کرد.
۶. در قرن ۱۹م. کدام کشور در قاره ی آمریکا، به کشوری صنعتی و قدرتی جهانی تبدیل شد؟ ایالات متحده.
۷. آمریکا چگونه اقدام به نفوذ و مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین (آمریکای جنوبی) کرد؟ با بهره گیری از توان نظامی و اقتصادی خود.
۸. نمونه هایی از جنبش های ضد استعماری و استقلال طلبی را در نقاط مختلف جهان ذکر کنید؟ ۱- قیام مهدیون در سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل انگلیس ۲- مبارزات مردم الجزایر به فرماندهی امیر عبدالقادر بر ضد ارتش فرانسه ۳- شورش سپاهیان هندی و مبارزات ضد استعماری گاندی در هندوستان ۴- جنبش استقلال طلبی مردم آمریکای لاتین به رهبری سیمون بولیوار .
۹. به نظر شما، مردم کشورهای مستعمره در قرن ۱۹ م. برای رهایی از استعمار چه اقداماتی می توانستند انجام دهند؟ در برابر ورود آن ها مقاومت می کردند یا با آن ها مبارزه یا جنبش اعتراضی می کردند.
۱۰. در سده ی ۱۹ م، کدام جریان های فکری زمینه ساز شکل گیری کشورها و دولت های ملی در اروپا شد؟ جریان فکری ملی گرایی و آزادیخواهی.
۱۱. در سده ی ۱۹م، تفکر ملی گرایی چه پیامدهایی را به دنبال داشت؟ تفکر ملی گرایی، مردمان و گروه های قومی را که تاریخ، فرهنگ و زبان مشترکی داشتند، برانگیخت تا با هم یکی شوند و زیر پرچم حکومتی یکپارچه و مستقل قرار گیرند.
۱۲. مردمان و گروه های کدام کشورهای اروپایی تحت تأثیر اندیشه ی ملی گرایی، برای تأسیس حکومت ملی به پا خاستند؟ ایتالیایی ها، آلمانی ها، لهستانی ها، صرب ها، مجارها.
۱۳. چگونگی وحدت ایتالیا را ذکر کنید؟ تا حدود اواسط قرن ۱۹ م، ایتالیا کشوری چندپاره بود که بر هر قسمت آن خاندان های مختلف، پاپ ها و یا کشورهای همسایه (اتریش و فرانسه) حکومت می کردند. در نیمه ی دوم این قرن، ملی گرایان ایتالیایی به رهبری «کاوور» و «گاریبالدی» قیام کردند و با استفاده از رقابتی که میان اتریش و فرانسه وجود داشت، موفق شدند ایتالیا را متحد کنند و تحت حاکمیت حکومت ملی و مستقلی درآوردند.
۱۴. ملی گرایان ایتالیایی به رهبری چه کسانی موفق شدند ایتالیا را متحد کنند و تحت حاکمیت حکومت ملی و مستقلی درآوردند؟ «کاوور» و «گاریبالدی».
۱۵. وضعیت سیاسی آلمانی ها تا میانه ی قرن ۱۹م چگونه بود؟ فاقد حکومت یکپارچه بودند و سرزمین های آنان در اتحادیه ی نیم بندی موسوم به اتحادیه ی آلمانی در کنار هم قرار داشتند.
۱۶. چرا امپراتوری اتریش مجارستان مخالف تشکیل آلمان واحدی بودند؟ چون شکل گیری آلمان متحد و نیرومند را تهدیدی برای خویش می شمرد.
۱۷. کدام ایالت پیشگام وحدت آلمان شد؟ ایالت پروس.
۱۸. وحدت آلمان چگونه صورت گرفت؟ ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک بیسمارک، مرد آهنین آن ایالت، سرزمین های آلمانی را متحد و امپراتوری آلمان را تأسیس کرد. پروس برای رسیدن به این موفقیت بزرگ، با کشورهای دانمارک، اتریش مجارستان و فرانسه جنگید و آن ها را شکست داد.
۱۹. امپراتوری آلمان تحت هدایت چه کسانی به سرعت گام در مسیر پیشرفت و اقتدار نهاد؟ ویلهلم یکم و جانشین او ویلهلم دوم و مهم تر از آن با درایت صدراعظم مقتدری چون بیسمارک.
۲۰. چگونه آلمان خیلی زود به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه ی صنعت تبدیل شد؟ این امپراتوری با تأسیس و توسعه ی مدارس و دانشگاه ها، برپایی صنایع جدید و بسط شبکه ی حمل و نقل و ارتباطات.
۲۱. آلمان چگونه توانست در زمینه ی نظامی با انگلستان به رقابت برخیزد؟ آلمانی ها با ساخت تسلیحات مدرن به ویژه توپ ها، هواپیماها، کشتی های جنگی و زیردریایی ها، با انگلستان که در آن زمان قوی ترین نیروی دریایی را داشت به رقابت برخاستند.
۲۲. چرا آلمان در اواخر قرن ۱۹م. مبادرت به انعقاد پیمان اتحاد سیاسی و نظامی با برخی از کشورها کرد؟ آلمان از یک سو با هدف مقابله با تهدیدات خارجی به ویژه خطر حمله ی فرانسه و از سوی دیگر برای پیشبرد سیاست های توسعه طلبانه ی خود در اروپا و فراسوی دریاها.

۲۳. اتحاد سه گانه (مثلث) با حضور چه کشورهایی شکل گرفت؟ آلمان نخست با امپراتوری اتریش-مجارستان پیمان اتحاد بست و سپس ایتالیا را نیز وارد این پیمان کرد و اتحاد سه گانه (مثلث) را تشکیل داد.
۲۴. اتفاق سه گانه چگونه و با حضور چه کشورهایی شکل گرفت؟ فرانسه برای خروج از انزوای سیاسی و پایان دادن به برتری جویی آلمان، نخست با روسیه و سپس با انگلستان پیمان های جداگانه ای منعقد کرد که آن ها را دو به دو شریک و متحد سیاسی، نظامی و اقتصادی یکدیگر قرار می داد. مدتی بعد انگلستان و روسیه نیز با بستن معاهده ی ۱۹۰۷م. به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند و عملاً اتفاق سه گانه را در برابر اتحاد سه گانه به وجود آوردند.
۲۵. قرارداد ۱۹۰۷ بین چه کشورهایی و چرا منعقد شد؟ بین روسیه و انگلیس. به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند.
۲۶. اتحاد و اتفاق سه گانه منجر به چه شد؟ این پیمان ها منجر به نوعی توازن قدرت جدید در اروپا شد.
۲۷. مهم ترین علل شروع جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟ ۱- اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه ۲- مسابقه ی تسلیحاتی ۳- رقابت بر سر مستعمرات ۴- اقدام برای توسعه ی نفوذ و دخالت در منطقه ی شبه جزیره ی بالکان.
۲۸. شروع جنگ جهانی اول چگونه بود؟ در پی قتل ولیعهد اتریش و همسرش به دست یک صرب ملی گرا در شهر سارایوو، مرکز بوسنی، اتریش به حکومت صربستان مستقل اعلان جنگ کرد. طولی نکشید که کشورهای عضو اتحاد مثلث با کشورهای اتفاق مثلث وارد جنگ شدند.
۲۹. پس از شروع جنگ جهانی اول کدام کشورها به متحدین و متفقین پیوستند؟ امپراتوری عثمانی و بلغارستان به صف متحدین و ژاپن، یونان، پرتغال، رومانی و برخی کشورهای دیگر به جبهه ی متفقین پیوستند.
۳۰. انقلاب روسیه چگونه به وقوع پیوست؟ اوضاع و شرایط نابسامان دوران جنگ جهانی اول مردم روسیه را که از سال ها قبل نسبت به حکومت خودکامه ی تزارها ناخشنود بودند، خشمگین کرد. از این رو عده ای از مخالفان به کمک واحدهایی از ارتش در پتروگراد (پایتخت) دست به شورش زدند و با تشکیل دولت موقت، نیکولای دوم آخرین تزار روس را برکنار کردند.
۳۱. انقلابیون سوسیالیست روسی به چه نامی معروف بودند و رهبر آن ها که بود؟ به بلشویک ها معروف بودند و رهبر آن ها لنین بود.
۳۲. لنین پیرو کدام فیلسوف بود؟ لنین پیرو کارل مارکس، فیلسوف معروف آلمانی بود و با نظام سرمایه داری مخالفت می کرد.
۳۳. لنین با طرح چه شعارهایی درصدد جلب پشتیبانی سربازان، کشاورزان و کارگران برآمد؟ او با طرح سه شعار اساسی: «صلح، زمین، نان»، «تسلط کارگران بر تولید» و «همه ی قدرت از آن شوراهاست».
۳۴. از چه زمانی نام روسیه به اتحاد جماهیر شوروی تغییر یافت؟ پس از آن که لنین حکومتی کمونیستی در روسیه بر پایه ی شوراها ی کارگران و کشاورزان به وجود آورد.
۳۵. لنین پس از پیروزی انقلاب چه اقداماتی در روسیه انجام داد؟ حکومتی کمونیستی در روسیه بر پایه ی شوراها ی کارگران و کشاورزان به وجود آورد و تمامی احزاب به جز حزب کمونیست را غیرقانونی اعلام کرد. از آنجایی که لنین به مردم وعده صلح داده بود، در مقابل واگذاری متصرفات وسیعی در غرب و جنوب غربی کشور، معاهده ی صلحی با دولت های متحد منعقد کرد و سربازان روسی را از جبهه های جنگ فراخواند.
۳۶. چرا آمریکا در جنگ جهانی اول به آلمان اعلان جنگ داد؟ حمله ی پایپی زیردریایی های آلمانی به ناوگان آمریکایی و غرق کردن کشتی های این کشور موجب شد که کنگره ی ایالات متحده به آلمان اعلان جنگ دهد.
۳۷. ورود آمریکا به جنگ جهانی اول چه پیامدهایی داشت؟ با ورود نیروهای تازه نفس آمریکایی به جبهه ی جنگ، ارتش متفقین ابتکار عمل را به دست گرفت و سربازان خسته ی آلمانی را عقب راند. پس از آن، دولت های متحد یکی پس از دیگری تسلیم شدند و جنگ جهانی اول پس از چهار سال و اندی به پایان رسید.
۳۸. آثار و پیامدهای جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟ ۱- پیمان صلح ورسای ۲- تشکیل جامعه ی ملل ۳- تلفات و خسارت های انسانی و اقتصادی.
۳۹. پس از جنگ جهانی اول چه پیمانی میان دولت های پیروز و شکست خورده به امضاء رسید؟ پیمان صلح ورسای.
۴۰. در پیمان صلح ورسای در مورد آلمان چه تصمیماتی گرفتند؟ بر اساس پیمان، مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان واگذار گردید. علاوه بر آن، آلمان ها ملزم شدند به دولت های متفق گرامت بپردازند و توان نظامی خود را محدود نگه دارند.

۲۱. در پیمان های صلحی که بعد از جنگ جهانی اول با سایر دولت های مغلوب بسته شد چه تغییراتی صورت گرفت؟ ۱- فروپاشی امپراتوری های اتریش مجارستان و عثمانی ۲- تغییر نقشه ی سیاسی اروپای شرقی و خاورمیانه ۳- شکل گیری کشورهای جدید.
۴۲. پیشنهاد تاسیس جامعه ی ملل از سوی چه کسی و با چه هدفی صورت گرفت؟ در جریان مذاکرات صلح ورسای، ویلسون، رئیس جمهور آمریکا، پیشنهاد کرد که برای تأمین صلح و امنیت جهانی و جلوگیری از جنگ، نهادی بین المللی با عنوان جامعه ی ملل تأسیس شود.
۴۳. جامعه ی ملل با عضویت چند کشور و در کجا تشکیل شد؟ بیش از ۵۰ کشور در شهر ژنو در سوئیس تشکیل شد.
۴۴. تلفات و خسارت های انسانی و اقتصادی جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟ جنگ جهانی اول تلفات و مصایب جانی، جسمی و روحی فراوانی به بار آورد و به طور دهشتناکی منابع و مراکز اقتصادی، تولیدی و مالی اروپا و دیگر مناطق جهان را ویران کرد. بر اساس آمار رسمی، بیش از ۹ میلیون نظامی در این جنگ کشته شدند و ده ها میلیون سرباز مجروح، اسیر و مفقودالایر گردیدند. میلیون ها غیرنظامی در سرتاسر جهان، بر اثر عملیات جنگی و یا به سبب برخی اتفاقات ناشی از جنگ مانند کمبود مواد غذایی و شیوع بیماری همه گیر کشته، مجروح، بیمار و یا آواره شدند.
۴۵. اوضاع ایران هم زمان با آغاز جنگ جهانی اول چگونه بود؟ هم زمان با آغاز جنگ بین الملل اول، میهن ما وضعی آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلاف های سیاسی داخلی، ضعف تشکیلات اداری و نظامی، مشکلات اقتصادی و دخالت های فزاینده ی خارجی، قادر به سر و سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.
۴۶. سیاست دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول چه بود؟ اعلان بی طرفی کرد.
۴۷. روسیه و انگلستان به چه بهانه ای در جریان جنگ جهانی اول به ایران لشکرکشی کردند؟ در اوایل جنگ، مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران دست به تحرکاتی بر ضد دولت های اتفاق مثلث زدند. روسیه و انگلستان همین موضوع را بهانه ی لشکرکشی به ایران قرار دادند.
۴۸. در جریان جنگ جهانی اول، روس ها و انگلیسی ها کدام مناطق کشور ما را اشغال کردند؟ نظامیان روسی بخش وسیعی از نیمه ی شمالی کشورمان را که بر اساس معاهده ۱۹۰۷ به عنوان منطقه ی تحت نفوذ روسیه شناخته شده بود، اشغال کردند. انگلستان نیز گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد و نیروی پلیس جنوب را در بخش های جنوبی میهن ما تشکیل داد.
۴۹. در جریان جنگ جهانی اول، روس ها و انگلیسی ها بر اساس قرارداد ۱۹۱۵ چه تصمیمی در مورد ایران گرفتند؟ بر اساس قرارداد ۱۹۱۵ ایران را به دو قسمت تقسیم کردند؛ نیمه ی شمالی متعلق به روسیه و نیمه ی جنوبی سهم انگلستان شد.
۵۰. در جریان جنگ جهانی اول دولت موقت ملی چرا، توسط چه کسانی و در کجا تاسیس شد؟ با نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران، شماری از ملیون، شامل برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی، وزیران و شخصیت های مذهبی به کرمانشاه مهاجرت و دولت موقت ملی را در آن شهر تأسیس کردند.
۵۱. چرا دولت موقت ملی در جریان جنگ جهانی اول در کرمانشاه سقوط کرد؟ به دنبال شکست سپاه عثمانی از نیروهای متفقین، دولت موقت فروپاشید و اعضای آن پراکنده شدند.
۵۲. در جریان جنگ جهانی اول چه مقاومت هایی در برابر اشغال گران در نقاط مختلف ایران صورت گرفت؟ دلاور مردان تنگستانی و دشتستانی به فرماندهی رئیسعلی دلواری و مردم کازرون به رهبری ناصر دیوان کازرونی با شجاعت و شهامت در مقابل نیروهای انگلیسی نبرد کردند و ضربه های سنگینی به آنان وارد آوردند. عشایر عرب خوزستان نیز در «نبرد جهاد» غیورانه با قوای بیگانه جنگیدند.
۵۳. جنگ جهانی اول چه تأثیری بر مردم ایران داشت؟ این جنگ موجب قحطی بزرگی شد که در نتیجه ی آن عده ی زیادی از ایرانیان به سبب گرسنگی، سوء تغذیه و بیماری های ناشی از آن به طرز دلخراشی جان دادند.
۵۴. جنگ جهانی اول و اشغال ایران چه نتایجی داشت؟ ۱- ویرانی اقتصادی و تلفات گسترده ی انسانی ۲- تزلزل و بی ثباتی دولت مرکزی ۳- تعطیلی مجلس شورای ملی ۴- تضعیف بیشتر نظام مشروطه.
۵۵. در اواخر جنگ جهانی اول چه حادثه ای باعث شد دولت بلشویکی روسیه نیروهای خود را از ایران فراخواند؟ پیروزی انقلاب روسیه.
۵۶. پس از خروج نیروهای روسی از ایران در جنگ جهانی اول، انگلیسی ها دست به چه اقدامی زدند؟ انگلستان با تقویت واحدهای نظامی خود، علاوه بر نواحی جنوبی، مناطقی از نیمه ی شمالی ایران را نیز اشغال کرد.

۵۷. **اوضاع ایران در اواخر جنگ جهانی اول چگونه بود؟** ایران در نهایت ضعف و انحطاط سیاسی و اقتصادی به سر می برد. دولت مرکزی توان اعمال حاکمیت در بسیاری از مناطق کشور را نداشت. برخی از سران ایلات و حاکمان محلی نافرمانی می کردند و شورش هایی در گوشه و کنار مملکت در حال شکل گیری بود. از نظر اقتصادی نیز دولت در تنگناهای شدید قرار داشت و برای تأمین بخش عمده ای از مخارج روزمره ی خود نیازمند دریافت پول از انگلستان بود.

۵۸. **چرا انگلیسی ها قرارداد ۱۹۱۹ را با ایران منعقد کردند؟** برای تحکیم نفوذ و سلطه ی پایدار و تأمین منافع درازمدت خود در ایران قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت و ثوق الدوله منعقد کردند.

۵۹. **مفاد قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟** به موجب قرارداد ۱۹۱۹ ، اداره ی امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزاتخانه های ایران در اختیار انگلستان قرار می گرفت؛ مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه ی ایران و تأمین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده می شد. در عوض انگلستان متعهد می شد که وامی را در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود.

۶۰. **پس از امضای قرارداد ۱۹۱۹ چه واکنش هایی به آن صورت گرفت؟** قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت گسترده و شدید شخصیت های ملی، سیاسی و مذهبی، گروه ها و احزاب گوناگون در سرتاسر کشور روبه رو شد. مخالفان با برگزاری نشست ها، ایراد سخنرانی و نشر اعلامیه و شب نامه مخالفت خود را با این قرارداد نشان دادند. آیت الله سید حسن مدرس یکی از جدی ترین این مخالفان بود.

۶۱. **دولت وثوق الدوله در برابر اعتراضات نسبت به قرارداد ۱۹۱۹ چه اقداماتی انجام داد؟** علاوه بر دفاع از قرارداد در مجامع سیاسی و نشریات، به سرکوب مخالفان پرداخت و تعدادی از آنان را زندانی و تبعید کرد.

موفق باشید - مهرا ن زنگنه - مهر ماه ۱۳۹۸